

Ghana College

Harry H.J. Wegdam,
chirurg in Techiman

beeld: Harry Wegdam

In de jaren zestig, kort na de onafhankelijkheid van Ghana, werd door Engelstalige West-Afrikaanse landen het West African College of Physicians and Surgeons (WACPS) opgericht.

Het doel: medisch specialistische teachers produceren, die weer medisch specialisten zouden kunnen opleiden voor die landen. Ghana nam daarin uitgebreid financieel deel, maar de output voor het land bleek door de jaren heen bijna nihil. De lat lag erg hoog en mensen bleven vaak langer dan vijftien jaar in opleiding voordat ze er geruisloos weer uit verdwenen.

Sommige deelnemende landen begonnen echter naast dat West African College een National Post-graduate opleiding. Die kon zorgen voor opvulling van de vele gewone specialistenvacatures. Nigeria, dat dit vanaf het begin deed, heeft daardoor veel specialisten gekweekt uit een eigen National College.

Zo niet Ghana! Er waren wel pogingen om tot een National College te komen, maar geld ontbrak om er een te starten, naast de zware verplichtingen

aan het West African College. Toen ik in 1996 als chirurg begon in Techiman, waren er totaal vijftig chirurgen in Ghana (zevenmaal groter dan Nederland, met ongeveer hetzelfde aantal inwoners). Hiervan zijn er veertig verbonden aan de twee universiteitsziekenhuizen in Accra en Kumasi, de overige tien werken verspreid over het land. Het was daardoor niet ongewoon dat je met drie chirurgen een gebied bestreek zo groot als Nederland. Dat is een onmogelijke situatie. Het betekent dat er heel veel chirurgisch werk wordt verzet door dokters die geen chirurg zijn. Ze kunnen veel en doen veel, maar ze zijn niet gekwalificeerd. Ook kunnen ze daardoor eenvoudig worden afgebrand als er eens iets misgaat. En ze merken bovendien in hun salariering niets van hun grote bijdrage.

Lokaal is hier toen het plan opgevat om tot een Instituut van Diploma Chirurgen te komen. Dat geeft ervaren dokters een gestructureerde tweejarige extra opleiding en verleent ze vervolgens de status van diplomachirurg.

Het doel: extra opgeleide dokters, hier erkend

Het Ghana College of Physicians and Surgeons heeft een eigen gebouw voor alle activiteiten en workshops, een museum, een hotelfunctie met veertig bedden en een conferentiezaal met 800 zitplaatsen.

Ghanese artsen kunnen in Techiman een volledige specialistentraining volgen, gebaseerd op het Engelse opleidingssysteem.

als chirurg, met een nieuwe salarisschaal en weinig kansen om ermee naar het buitenland uit te wijken. Een en ander werd natuurlijk ook ingegeven door een fors eigenbelang: ik zou nooit een opvolger vinden onder de schaarse Ghanese chirurgen, die zich immers allemaal om voor hen vigerende redenen, in de grote steden vestigen. Ik moest ergens een opvolger uit het systeem zien te peuten en misschien moest daarvoor wel wat aan het systeem zelf worden gesleuteld.

Wat heeft het voor zin hier vele jaren te werken en vervolgens de dag nadat je verdwijnt de zaak te zien inzakken bij gebrek aan opvolging?

Een en ander werd op papier gezet als een plan voor Tailored Surgical Training. Met hulp van enkele actieve officials kwam het terecht bij de Nederlandse Ambassade en het Ministry of Health. En soms kan het hier dan gebeuren, dat een kleine activiteit onvoorzien, maar substantieel kan bijdragen aan het ontstaan van iets veel groters.

Opeens ontstaat veel interesse in het onderwerp als in korte tijd een aantal Nederlandse politici Ghana bezoekt. In 1999 eerst een tiental leden

tellende vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken.

Hun vraag: wat zijn de *hot issues* in Ghana? De ambassade moet ze bij elkaar sprokkelen uit wat ze in hun files hebben. Voordat je het weet, ben je uitgenodigd om de commissie een aantal

uren prettig bezig te houden.

Wat later, in 2002, komt mr. Jaap de Hoop Scheffer, als oppositieleider en ambassadeur voor Cordaid Memisa. Hij opent eenvoudig allerlei deuren voor ons plan en geeft zo'n prima voorzet, dat die alleen maar hoeft te worden ingekopt. Zo werkt dat kennelijk in Den Haag. En zo werkt het ook hier.

Dan, in 2003, komt Eveline Herfkens, minister van Ontwikkelingshulp, naar Ghana. Ze staat bekend als 'geen gemakkelijke tante'. 'Ze houdt wel van

een pittige discussie', zegt iemand van de ambassade nog tegen me. Die heeft ze gekregen. En na heftige aanvallen op haar besluit radicaal te stoppen met langdurige uitzendingen en andere zaken, belooft ze dan wel even een Ghana Postgraduate Training financieel te willen steunen!

We leveren weliswaar wat in, maar hebben opeens door een forse Nederlandse input wel zicht op een Ghana Medical Postgraduate Training, die hier al jarenlang diep lag te slapen.

Door uitgebreid overleg met alle betrokkenen, georganiseerd door een vers benoemde rector die zich als een bekwame veldheer ontpopte, werden al die lastige postgraduate neuzen hier dezelfde kant opgedwongen. Intussen praten we allang niet meer over die diplomatraining, maar over een volledige specialistentraining op basis van het Engelse opleidingssysteem. Nu, in 2008, hebben we een intussen vier jaar functionerende Ghana College of Physicians and Surgeons. Met een eigen gebouw voor alle activiteiten en workshops, een museum, een hotelfunctie met veertig bedden en een conferentiezaal met 800 zitplaatsen. Allemaal van Nederlands geld.

Na de belofte van de altijd spraakmakende minister Herfkens, is er hier dus veel gebeurd. Techiman werd een van de eerste opleidingsinstituten buiten de universiteitsziekenhuizen. Eén van onze artsen is direct in chirurgische opleiding gegaan van dat Ghana College. Hij wordt mijn opvolger in Techiman. Hopelijk komt hij er in september als Member Surgeon uit. Over examen doen in Ghana valt intussen wel wat op te merken, maar daar wacht ik graag nog even mee tot dit voor mijn opvolger achter de rug is. We werken nog steeds in Afrika, nietwaar?

Als het aanstellen van een goede opvolger na twaalf jaar niet zou lukken, dan zou alles redelijk voor niets zijn geweest. Ik heb er echter alle vertrouwen in - en oud-minister Evelien Herfkens heeft toch in ieder geval één fan overgehouden. En die woont nog even in Techiman.

Al die lastige postgraduate neuzen dezelfde kant op